

LANDSKAPSLAG

om tillämpning på Åland av livsmedelslagen

Föredragen för Republikens President den 24 november 2023

Utfärdad i Mariehamn den 7 december 2023

I enlighet med lagtingets beslut¹ föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som följer av denna lag ska livsmedelslagen (FFS 297/2021) tillämpas på Åland.

Ändringar i livsmedelslagen ska gälla på Åland från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

2 §

Förvaltningsuppgifter

Inom landskapets behörighet ska de förvaltningsuppgifter som enligt livsmedelslagen ankommer på riksmyndigheterna på Åland skötas av landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM).

ÅMHM ska sköta kommunernas och regionförvaltningsverkens uppgifter och dessutom följande av Livsmedelsverkets uppgifter:

1) handlägga anmälningar och föra in erforderliga uppgifter i register avsedda för livsmedelskontroll,

2) fatta beslut om godkännande av livsmedelslokaler samt att ge varje godkänd livsmedelslokal ett godkännandenummer,

3) sköta köttbesiktning och annan livsmedelstillsyn i slakterier, vilthanteringsanläggningar och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem samt

4) vid behov sköta besiktning före slakt på den jordbruksanläggning som djuren kommer från eller någon annanstans utanför slakteriet,

5) fatta beslut om administrativa tvångsmedel i enlighet med vad som särskilt föreskrivs därom i livsmedelslagen.

ÅMHM kan i stället för att ge ett godkännandenummer enligt 2 mom. 2 punkten anhålla hos Livsmedelsverket om ett godkännandenummer som i samma punkt avsedd livsmedelslokal erhåller förutsatt att det mellan ÅMHM och Livsmedelsverket avtalats om handräckning därom.

Utöver de i 2 mom. angivna uppgifterna ska ÅMHM

1) vid behov utse andra veterinärer än sådana som inte är anställda hos landskapsregeringen att utföra besiktning före slakt på den jordbruksanläggning som djuren kommer från eller någon annanstans utanför slakteriet,

2) offentliggöra resultaten av utförd livsmedelstillsyn,

3) i enlighet med bestämmelser i landskapsförordning sköta andra uppgifter som är likartade dem som myndigheten redan sköter enligt denna lag.

Landskapsregeringen ska sköta övriga uppgifter som hör till statliga myndigheter enligt livsmedelslagen. Landskapsregeringen är ett sådant förbindelseorgan som avses i artiklarna 103-107 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och EG nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och

¹ LF nr 23/2022-2023
SMU bet. nr 11/2022-2023

2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (*förordningen om offentlig kontroll*).

Hygienpass beviljade av Livsmedelsverket eller av en av verket godkänd hygienpasstestare är giltiga på Åland.

Även intyg som är utfärdade i någon annan region inom Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, Storbritannien eller Schweiz och som utvisar att innehavaren besitter en kompetens som motsvarar den kompetens som styrks genom det i 6 mom. avsedda intyget är giltiga på Åland.

3 §

Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till

1) hälsoskyddslagen (FFS 763/1994) i 4 § i livsmedelslagen avse landskapslagen (2016:84) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen,

2) lagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken (FFS 1188/2014) i 4 § i livsmedelslagen avse landskapslagen (2015:48) om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser i rikslagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken,

3) lagen om tillsyn över ekologisk produktion (FFS 294/2015) i 4 § i livsmedelslagen avse landskapslagen (1995:52) om ekologisk produktion,

4) lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000) i 19 § 2 mom. 3 punkten i livsmedelslagen avse landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård,

5) lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (FFS 519/1977) i 19 § 2 mom. 3 punkten i livsmedelslagen avse landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda,

6) lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987) i 19 § 2 mom. 3 punkten i livsmedelslagen avse landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp,

7) socialvårdslagen (FFS 1301/2014) i 19 § 2 mom. 3 punkten i livsmedelslagen avse landskapslagen (2020:12) om socialvård,

8) förvaltningslagen (FFS 434/2003, *rikets förvaltningslag*) i 33 § 3 mom. i livsmedelslagen avse förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland (*förvaltningslagen*),

9) lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (FFS 306/2019) i 33 § 3 mom. i livsmedelslagen avse landskapslagen (2019:7) om tillgängliga digitala tjänster,

10) lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) i 33 § 3 mom., 44 och 82 §§ i livsmedelslagen avse offentlighetslagen (2021:79) för Åland,

11) 59 § i rikets förvaltningslag i 42 § 2 mom. i livsmedelslagen avse 54 § i förvaltningslagen,

12) 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (FFS 13/2003) i 42 § 2 mom. i livsmedelslagen avse 58a § i förvaltningslagen,

13) viteslagen (FFS 1113/1990) i 68 § 1 mom. i livsmedelslagen avse landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen,

14) avfallslagen (FFS 646/2011) och 118a § i den lagen i 83 § 3 mom. i livsmedelslagen avse landskapslagen (2018:83) om tillämpning av rikets avfallslag.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till 67 § i livsmedelslagen i 1 § 2 mom. i lagen om verkställighet av böter (FFS 672/2002) avse denna lag.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (FFS 906/2019) i 33 § 3 mom. i livsmedelslagen inte tillämpas på Åland.

4 §

Definitioner

Med avvikelse från definitionerna i 5 § 2 mom. 2, 17 och 18 punkterna i livsmedelslagen avses med

1) *tillsynsmyndighet* ÅMHM som sköter tillsynsuppgifter i enlighet med bestämmelserna i livsmedelslagen,

2) *officiellt laboratorium* ett laboratorium som landskapsregeringen har utsett att undersöka myndighetsprov,

3) *utsett egenkontrolllaboratorium* ett laboratorium som landskapsregeringen har utsett att undersöka egenkontrollprov i enlighet med bestämmelserna i livsmedelslagen och med stöd därav utfärdade bestämmelser.

5 §

Bestämmelser som inte ska tillämpas

På Åland tillämpas inom landskapets behörighet inte livsmedelslagens bestämmelser i

1) 5 § 2 mom. 20 och 21 punkterna,

2) 8 § 4 mom.,

3) 9 § 3 mom. till den del det momentet avser kommunens skyldighet att föra in uppgifterna om godkännande av primärproduktionsstället

i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet och skyldigheten att underrätta företagaren om att uppgifterna förts in samt Livsmedelsverkets skyldighet att utfärda föreskrifter därom,

4) 10 § 7 mom.,

5) 11 § 3 mom. vad gäller godkännande av renslakterier,

6) 11 § 4 mom. vad gäller godkännande av mobila renslakterier,

7) 11 § 5 mom.,

8) 11 § 6 mom. till den del det momentet avser kommunens skyldighet att föra in uppgifterna om godkännande av livsmedelslokaler i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet och skyldigheten att underrätta företagaren om att uppgifterna förts in samt Livsmedelsverkets skyldighet att utfärda föreskrifter därom,

9) 12 § 1 mom. 3 punkten,

10) 13 § till den del den paragrafen avser kommunens skyldighet att föra in uppgifterna om registreringen av kontaktmaterialverksamheten i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet och skyldigheten att underrätta företagaren om att uppgifterna förts in samt Livsmedelsverkets skyldighet att utfärda föreskrifter därom,

11) 25 § 1 mom. 1 och 2 punkterna och 25 § 2 mom.,

12) 27 § 1–3 mom. annat än det som i 27 § 1 mom. i den lagen anger vem som svarar för livsmedelstillsynen inom en kommun, med beaktande av vad som följer av uppgiftsfördelningen enligt 2 § i denna lag, samt 27 § 5 mom.,

13) 31 §,

14) 75 § 4 mom. samt

15) 84 §.

6 §

Språkkrav

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt livsmedelslagen ska finnas på eller i anslutning till livsmedel som säljs eller används på Åland ska åtminstone vara avfattade på svenska.

När organ med delegerade uppgifter eller fysiska personer utför uppgifter enligt 33 § i livsmedelslagen ska språkstadgandena i självstyrelselagen (1991:71) för Åland tillämpas.

7 §

Skyldigheten att lämna uppgifter och göra anmälningar samt prövning av livsmedelsföretagares och kontaktmaterialföretagares tillförlitlighet

Skyldigheterna enligt livsmedelslagen för enskilda att göra anmälningar och lämna upp-

gifter till rikets myndigheter ska på Åland avse anmälningar och lämnande av uppgifter till ÅMHH.

I anslutning till att anmälningar görs och uppgifter lämnas enligt 1 mom. ska ÅMHH i fråga om livsmedelsföretagare och kontaktmaterialföretagare pröva om kravet på tillförlitlighet är uppfyllt i enlighet med vad som följer av 7 § i livsmedelslagen.

8 §

Påföljdsavgifter

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 67 § 2 mom. i livsmedelslagen, tillfaller påföljdsavgifterna landskapet.

Inom landskapets behörighet ska bestämmelserna i lagen om verkställighet av böter tillämpas på Åland vid verkställighet i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

9 §

Avgifter

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 71–73 §§ i livsmedelslagen och förutsatt att det inte strider mot vad som följer av den i 71 § 2 mom. och 73 § 2 mom. i livsmedelslagen angivna förordningen ska avgifter tas ut till landskapet för de prestationer som landskapsregeringen och ÅMHH utför enligt denna lag i enlighet med de grunder som anges i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

Om indrivning av avgifter utan dom eller beslut samt dröjsmålsränta föreskrivs i 74 § i livsmedelslagen.

10 §

Ärendehantering och tillsynsregister

ÅMHH ska handlägga sådana i 8 § 4 mom., 9 § 3 mom., 10 § 7 mom., 11 § 6 mom. och 13 § i livsmedelslagen avsedda ärenden och föra in i dessa lagrum avsedda uppgifter i sitt ärendehanteringssystem samt elektroniskt eller på annat sätt underrätta berörda företagare om att uppgifterna i fråga mottagits.

Till den del bestämmelserna i 9 § 3 mom., 11 § 6 mom. och 13 § i livsmedelslagen ska tillämpas på Åland ska handläggningen skötas och beslut fattas i enlighet med vad som följer av dessa lagrum.

ÅMHH ska föra ett motsvarande tillsynsregister som Livsmedelsverket, regionsförvaltningsverken och kommunerna i riket tillsammans för enligt 79 § 1 mom. 1 - 3 punkterna i livsmedelslagen och ett sådant register som Livsmedelsverket för enligt 79 § 4 mom. 6 punkten i livsmedelslagen.

Landskapsregeringen ska föra ett motsvarande tillsynsregister som Livsmedelsverket, regionsförvaltningsverken och kommunerna i riket tillsammans för enligt 79 § 1 mom. 4 punkten i livsmedelslagen och ett sådant register som Livsmedelsverket för enligt 79 § 4 mom. 1-5 punkterna i livsmedelslagen.

Vid införandet av uppgifter i de i 3 och 4 mom. avsedda registren ska 80 § i livsmedelslagen iakttas i tillämpliga delar.

11 § *Straffbestämmelser*

Inom landskapets behörighet ska bestämmelserna om hälsobrott i 44 kap. 1 § i strafflagen (FFS 39/1889) tillämpas på Åland.

Inom landskapets behörighet ska även bestämmelserna om straff för smuggling, försök till smuggling och lindrig smuggling av livsmedel samt olaga befattningstagande med infört gods och lindrigt olaga befattningstagande med infört gods i 46 kap. 4–6 och 6a §§ i strafflagen tillämpas på Åland.

12 § *Rättelseyrkande*

En sakägare som är missnöjd med ett beslut som fattats med stöd av denna lag kan inom 30 dagar, räknat från beslutsdagen, skriftligen begära rättelse hos beslutsmyndigheten. En begäran om rättelse ska behandlas utan dröjsmål. Rättelse begärs i enlighet med bestämmelserna i förvaltningslagen.

I fråga om beslut som fattats enligt denna lag kan rättelse inte begäras i de fall det gäller beslut som avses i 9, 11 och 20 §§, 55–61 §§, 62 § 2 och 3 mom. och 63–67 §§ i livsmedelslagen.

I fråga om ett i 42 § i livsmedelslagen avsett skriftligt beslut om köttbesiktning får rättelse begäras inom 14 dagar från delfåendet av beslutet.

13 § *Besvär*

Besvär över lagligheten av ett beslut som ÅMHM fattat enligt denna lag med anledning av ett rättelseyrkande får anföras hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av ett beslut som landskapsregeringen fattat enligt denna lag med anledning av ett rättelseyrkande får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

I ett beslut enligt 9 kap. i livsmedelslagen som inte avser påföljdsavgift inom livsmedelstillsynen enligt 67 § i livsmedelslagen kan det

bestämmas att beslutet ska iakttas innan det har vunnit laga kraft eller innan en begäran om rättelse har behandlats, om inte besvärsmyndigheten eller den myndighet som behandlar begäran om rättelse bestämmer något annat. Begäran om rättelse och besvär ska behandlas utan dröjsmål.

Ett skriftligt beslut om köttbesiktning enligt 42 § i livsmedelslagen ska iakttas trots begäran om rättelse och besvär, om inte beslutsmyndigheten eller besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

14 § *Landskapsförordning*

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av livsmedelslagen ska tillämpas på Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

15 § *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen (*den upphävda lagen*) jämte ändringar.

Hänvisningar i annan landskapslagstiftning till den upphävda lagen ska avse denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

De förordningar som landskapsregeringen har utfärdat med stöd av landskapslagen (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen fortsätter att gälla tills något annat föreskrivs.

16 § *Övergångsbestämmelser*

Livsmedelslokaler och primärproduktionsställen som har godkänts eller anmälts enligt den upphävda lagen eller landskapslagen (2016:84) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen får fortsätta med sin verksamhet utan separat godkännande eller anmälan. Dock ska ÅMHM göra en i 7 § 2 mom. avsedd kontroll av livsmedelsföretagare och kontaktmaterialföretagare inom två år räknat från tidpunkten för denna lags ikraftträdande.

Den som vid ikraftträdandet av denna lag är behörig att sköta en uppgift inom livsmedelstillsynen anses uppfylla kompetenskraven enligt denna lag för motsvarande uppgift.

Mariehamn den 7 december 2023

VERONICA THÖRNROOS
lantråd

Christian Wikström
föredragande minister

